

Witte seringen worden schaars

Seringenkweker Klaas Joren als vierde generatie actief in afkalfvende Aalsmeerse trekheesterteelt

Klaas Joren: 'We staan bekend om ons grote aantal rassen.'

In de kantine van seringenkweker Klaas Joren is het 's ochtends bij de koffie altijd gezellig. Klaas Joren, zijn vrouw, zijn compagnon en een paar tijdelijke medewerkers bespreken volop de onderwerpen die op dat moment spelen. In januari passeren verschillende schaatstalenten de revue. Opgewarmd gaat ieder na de koffie weer zijns weegs, de kas in of naar buiten. De seringenteelt is een mooie, ambachtelijke teelt, volop verbonden met de natuur. Dat kan koud, nat en modderig zijn.

Auteur: Marleen Arkesteijn

Mensen associëren seringen met hun sierlijke bloemtrossen en betoverende geur met het voorjaar. Van oorsprong komen de struiken uit Zuid-Europa, maar ze zijn hier volop in tuinen en parken te vinden. Van nature bloeit een sering in april en mei. Vanuit de trekheesterkassen in Aalsmeer en omstreken zijn ze al vanaf voor de jaarwisseling als bloeiende takken te koop. Daarvoor is Aalsmeers vakmanschap nodig, trek-kassen en de juiste grondslag: de mooie zwarte aarde rond de Westeinderplassen. Maar ook een stukje ondernemerschap en inzicht in de markt, want de prijsvorming van deze mooie en bijzondere bloemtakken is al jaren slecht. Joren schat in dat de prijs voor de 'gewone' soorten in een aantal gevallen onder de kostprijs ligt. Tot nog toe lijkt de prijsvorming dit jaar iets beter dan het afgelopen teeltseizoen. Maar er lijkt wel een plafond te zijn. Als de prijzen voor een seringentak te hoog liggen, kijken kopers uit naar vervangende producten.

Familiebedrijf

De traditionele Aalsmeerse trekheesterteelt stamt

Jan ten Hoeve is medefirmant van Klaas Joren.

uit het einde van de negentiende eeuw. Fa. Klaas Joren Gzn. van Klaas en zijn vrouw Wil Joren is een van de overgebleven seringenbedrijven vanuit die tijd. Het bedrijf is in 1890 opgericht en de geschiedenis van dit bedrijf weerspiegelt tegelijkertijd de ontwikkelingen van de teelt. Klaas Joren is de vierde generatie. Hij nam het bedrijf ongeveer dertig jaar geleden over van zijn vader en ooms en verwacht het bedrijf volgend jaar over te dragen aan zijn medefirmant en opvolger. 'Vroeger had iedere potplantenkweker seringen ernaast voor in de winter. Mijn vader had er ieder jaar ongeveer 2000. Er waren een paar groten die er meer hadden. In de jaren zeventig/tachtig van de vorige eeuw konden de relatief kleine potplantenbedrijven niet meer mee met de automatisering en stopten. Op dit moment zijn er nog maar tussen de 25 en 30 bedrijven met seringen als trekheester. Het merendeel daarvan ligt aan de Oosteinderweg en de Uiterweg in Aalsmeer. Van de meer dan 100 bedrijven met seringen aan de Uiterweg bijvoorbeeld, zijn er nu nog maar dertien over. Binnen vijf jaar verwacht ik dat er in deze regio nog vijf bedrijven af zullen vallen.'

Grondslag

De reden dat de seringentelers juist rond Aalsmeer zitten, is de grondslag. Tijdens een groot deel van de teelt groeien de seringen op zwarte grond met een organischestofgehalte van 45%. Die grond vind je op de legakkers in de Westeinder plassen. Joren: 'Begin vorige eeuw is er in dit gebied veen afgegraven. Bij het droogleggen van de Haarlemmermeerpolder zijn de afgravingen volgelopen met water en zijn de Westeinderplassen ontstaan. Daarin ligt een strook van akkers die door sloten van elkaar gescheiden worden. Deze akkers worden jaarlijks opgehoogd met bagger uit de plassen. Enkele bedrijven liggen in de uiterwaarden van de Amstel, die dezelfde grondslag hebben.' Het bedrijf van Joren omvat 4 hectare met legakkers en eilandjes en 1600 m² kas om de seringen in bloei te trekken.

Bedreigingen

De seringenteler kan verschillende redenen opnoemen voor de afname van het seringenareaal: de opvolging, de druk vanuit de omgeving en een mogelijk verbod op het remmiddel Alar. 'Het is fysiek zwaar werk. Je moet echt iets met de natuur hebben en van buitenwerk houden. Dat vinden veel mensen niet aantrekkelijk. Verder is een bedrijf bijna niet over te nemen qua kosten. Het duurt zeker zes jaar voordat er trekbare

Seringenrassen

Klaas Joren is gespecialiseerd in een breed assortiment van circa 15 rassen. Naast het bekendste witte ras, 'Mad. Florent Stepman', heeft Joren ook de witte rassen 'Engler Weissen Traum' en 'Moskavy'. De kleuren lopen van zachtroze en blauw tot diep blauwpaars en 'alles' ertussenin, en van algemeen geteeld tot bijzonder en slechts in kleine hoeveelheden aangevoerd. Algemeen gebruikte seringen als trekheester zijn bijvoorbeeld 'Hugo Koster', 'Dark Koster', 'Ludwig Späth' en 'Lavaliensis'. Daarnaast heeft hij oude seringenrassen, zoals 'Primerose', 'Sensation' en 'Marechal Foch'. Vanuit Canada heeft hij een aantal jaren geleden ook bijzondere rassen gehaald, zoals 'Buchner', 'Maiden's Blush', 'Necker' en 'Esther Staley'. Er zit niet veel vernieuwing meer in, hooguit van liefhebbers in de Verenigde Staten en Engeland die zelf kruisen.

'Maiden's Blush'

'Lavaliensis'

'Buchner'

'Marechal Foch'

'Dark Koster'

'Sensation'

takken aan een sering zitten. Bovendien is de klokprijs structureel laag.' Joren heeft zelf gelukkig wel een opvolger. 15 jaar geleden is Jan ten Hoeve als firmant bij het bedrijf gekomen. Hij is een aangetrouwde neef van de familie. Ook de recreatie en woningbouw zetten de teelt onder druk. 'Vroeger was de Uiterweg een van de armste straten van Aalsmeer. Nu een van de rijkste, met jachthavens en dure huizen.' Joren vreest dat het assortiment beschikbare rassen zal krimpen

met het verdwijnen van de remstof Alar. 'Witte seringen geven wat moeilijker bloemen dan de kleurtjes. Om de aanleg van knoppen te bevorderen, spuiten telers met het remmiddel Alar. De toelating van deze remstof is verlopen. LTO Groeiservice zet zich in om het gebruik te verlengen, zolang er geen alternatieve remmiddelen zijn. Het enige alternatief is dan het arbeidsintensieve rondsteken. Met name de witte seringen, die nu nog een aandeel van ruim 50 procent van

De seringen staan klaar om naar binnen gehaald te worden.

De kassen zijn goed geïsoleerd en voorzien van een schermdoek om warmteverlies te voorkomen.

De bloemtakken worden via de veiling verkocht.

Snueihout van seringen is 'in' als decoratiemateriaal.

De eerste week nadat de struiken binnen zijn, is de temperatuur het hoogst

Via een transportbandje worden de gesnoeide struiken naar buiten gebracht, waar de boot klaar ligt.

De boten liggen klaar voor transport over het water.

de productie hebben, zullen schaars worden.' Bij Joren zelf is het aandeel wit 40 procent.

Teelt

De seringenteelt is een tweejarige teelt (zie teeltkader). Ieder jaar haalt de seringenteler 25.000 planten naar binnen. Aan één struik komen gemiddeld tien à vijftien takken. Afhankelijk van de leeftijd kan het aantal oplopen tot maximaal dertig. Na afloop van de teelt binnen gaan ze naar de akkers. Een seringenstruik kan tot honderd jaar meegaan, schat Joren. Jaarlijks vallen er zo'n 1000 à 1500 struiken uit die vervangen moeten worden, onder andere door *Verticillium* op de akkers. Stomen hiertegen werkt onvoldoende. Biologische grondontsmetting zou een oplossing kunnen bieden, maar de methode is nog niet praktijkrijp.

Energie

Onlangs is een rapport verschenen over energiebesparing in de trekheesterteelt. Joren voldoet voor een groot deel aan de aanbevelingen in dit rapport. Toen hij in de jaren tachtig het bedrijf overnam van zijn vader, heeft hij deels nieuw gebouwd en alle kassen voorzien van dubbel glas en schermdoek. Ook heeft hij geen middenpad voor een optimale ruimtebenutting van de kas. In het verleden, toen hij vroeger begon met het binnenhalen van de struiken, moest hij opstoken tot 40 °C. Nu begint hij later. In november begint hij met opstoken tot 35 °C. Naarmate de natuurlijke bloeitijd dichterbij komt, hoeft de teler de kas steeds minder hoog op te stoken. In januari is opstoken tot 25 °C al voldoende. 'De energiekosten waren veel te hoog ten opzichte van wat

Seringenteelt

Seringen in de tuin doen het goed op iedere grondslag. De teelt van seringens als trekheester is echter beperkt tot een klein deel van Nederland. Ze hebben goede, zwarte grond nodig met een fijne structuur en een hoog organischestofgehalte. Alleen dan vormen de planten een mooie, compacte wortelkluit. En dat is nodig. De seringens voor de trekheesterteelt leiden een afwisselend bestaan. Elke twee jaar worden de seringens uitgespit en gaan ze van de akkers naar de kas en een aantal maanden later weer terug.

In bloei trekken in de kas

Eind augustus, begin september komen de seringens met potkluit aan bij de kas. Daar staan ze zo lang opgeslagen op een akkertje in de buurt van de kas. Vanaf eind september kunnen de eerste struiken de kas in. De cyclus in de kas is ongeveer drie weken. Joren heeft drie kassen, die bij elkaar onderverdeeld zijn in negen teeltvakken. Drie keer per week vult hij een afdeling, zodat het planten en oogsten een continu proces is. Er is een enkele teler die al in oktober de eerste struiken binnenhaalt. Dat vergt wat kunstgrepen, zoals het donkeren op de akker, zodat het blad eraf valt, en het bij hoge temperatuur in bloei trekken van de takken. Dit kost veel energie en geeft een onzeker resultaat. Joren haalt de eerste planten op 22 november naar binnen en gaat, afhankelijk van het weer, door tot eind april. De takken die hij knipt, sorteert hij in vijftien verschillende sorteringen per 10 centimeter lengte en in twee- of vierkoppers.

Teelt op de akker

Iedere twee jaar komt er een nieuwe laag grond op de akkers: bagger uit de Westeinderplassen. Na spitten en frezen is de grond klaar voor de teelt. Deze heeft een hoog humusgehalte en fijne structuur. De seringenstruiken die na het in bloei trekken uit de kas komen, worden in het voorjaar naar de akkers gevaren en netjes in rijen gepoot. Gedurende de teelt houdt Joren de akkers onkruidvrij. In het najaar en de winter krijgen alle struiken een snoeibeurt. Omdat de struiken veel energie hebben gestoken in het ontwikkelen van een goed wortelgestel, komen er het eerste jaar onvoldoende lange takken met bloemknoppen op. Na het eerste jaar op de akker krijgen de planten in het voorjaar extra voeding. De planten lopen uit. Joren dunt de struiken uit, het pluizen, totdat er maximaal dertig takken per struik overblijven. Na het pluizen maken de uitlopers snel lengte. In die tijd moeten ze tijdelijk met steunnetten tegen de wind beschermd worden. Het cruciale punt is de aanleg van de bloemknoppen. Niet alle seringensrassen doen dit van nature even gemakkelijk; dan moeten ze daarbij gestimuleerd worden. Bij een deel van de rassen werkt het handmatig rondsteken van de wortels, zodat de plant als het ware het signaal krijgt: bloemknoppen maken om te overleven. Bij een ander deel van de rassen stimuleert een bespuiting met de remstof Alar. In het vroege najaar worden de struiken met de hand helemaal losgestoken en op de grond naast het gat gezet. Als alle struiken uit de grond zijn, gaan ze met de boot op reis naar de kas. Er komt weer nieuwe bagger op de akker en het verhaal kan weer opnieuw beginnen.

het oplevert. Er is nog maar één teler over die dit doet. En doordat het vroege product schaars is, ontvangt hij nu een redelijke prijs ten opzichte van zijn hoge kostprijs.'

Afzet

Joren heeft vijftien verschillende rassen in wit, tinten blauw en roze (zie kader). 'We staan bekend om ons grote aantal rassen. We hopen ons hiermee in de markt te zetten. En het lijkt goed te werken, want iedereen vraagt erom.' Van deze mooie seringens blijft er uiteindelijk hooguit 5 procent in Nederland. 'Kijk maar in de bloemenwinkels. Je vindt ze nauwelijks terug. Het merendeel gaat naar Japan, de Verenigde Staten en in Europa vooral naar Engeland en Rusland.' Joren is wat bescheiden als hem gevraagd wordt

waar zijn seringens terechtkomen. 'Ze gaan overal naartoe. Of het nu voor de Grüne Woche is of voor de bruiloft van Willem-Alexander. We hebben een goede relatie met arrangeurs die bijzondere gelegenheden aankleden.'

Toch kan het wat Joren betreft wel beter met het image van de sering. Hij heeft geprobeerd om met drie kwekers een eigen promotie op te zetten, onder andere via de website www.speciallilacgroup.com, posters en het staan op beurzen. Omdat dit toch onvoldoende opleverde, zijn ze met dit laatste weer gestopt.

Bijna oogstrijp.